

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

139. Bülten

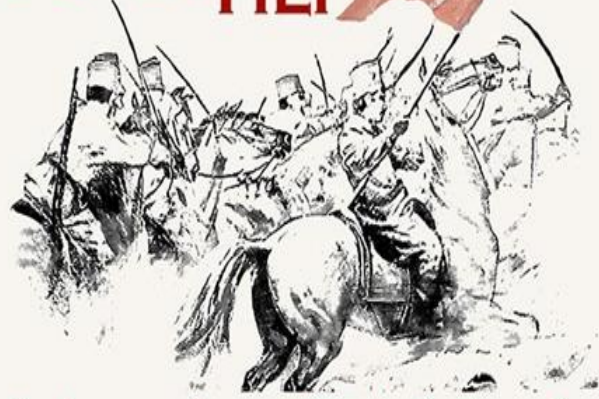
İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeuniv.edu](https://www.instagram.com/istinyeuniv.edu) [i /istinyeuniv.edu](https://www.youtube.com/istinyeuniv.edu)

BÜYÜK TAARRUZ'UN 100.YILI

Şu kopan fırtına Türk Ordusudur.

Büyük
Taarruz
100.Yılı

<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/erhan-afyoncu/2022/08/28/buyuk-taarruzda-yunan-kuvvetlerini-nasil-kandirdik>

Atatürk'ün Büyük Taarruz Değerlendirmeleri

Prof.Dr. Cezmi Eraslan

<https://isteaturk.com/g/icerik/Ataturkun-Buyuk-Taaruz-Degerlendirmeleri/663>

Atatürk Türk İstiklal Harbi'nin en son ve önemli aşaması olan büyük taarruz ile ilgili olarak yaptığı konuşmalarda pek çok önemli hususun altını çizmiştir. Gerek askeri harekât hakkında söyledikleri, gerekse savaş ve toplum hayatı üzerine yaptığı değerlendirmeler onu anlamak hususunda büyük önem taşımaktadır. Bu makalede onun tek adam değil ekip adamı olduğunu gösteren anlayışını değerlendirmeye çalıştık.

Yunan askerlerine ait **miğfer** ve çok sayıda **mermiler**.

<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/buyuk-taaruzun-uzerinden-100-yil-gecse-de-hala-afyonkarahisarda-mermi-ve-migfer-bulunuyor-/2670571>

Atatürk'ün Çay'da konuşlu olan ve hareketin sıklet merkezi olarak nitelendirilen 1. Ordu'nun karargahında askeri bandoyla karşılanmasına ilişkin fotoğraf.

<https://www.cumhuriyet.com.tr/galeri/genelkurmay-arsivlerinden-ataturk-ve-buyuk-taaruz-fotograf-lari-1762005/18>

Türk İstiklal Harbinin en son safhasını teşkil eden Büyük Taarruz aşaması 30 Ekim 1918 Mondros Mütarekesiyle başlayan ve İzmir'in işgali ile en ileri derecesine varan düşman işgalinden Türk yurdunu ve milletini kurtaran mukaddes bir süreçtir. Türk milletinin bilhassa Sakarya "melhame-i Kübra"sından sonra bir bütün halinde Türkiye Büyük Millet Meclisi ve onun reisi, başkumandan Gazi Mustafa Kemal'in etrafında toplanarak kazandığı bu zafer Anadolu'nun sonsuza kadar Türk yurdu olarak kalacağını tescillemiştir. Atatürk'ün büyük nutkunda *"her safhasıyla düşünülmüş, ihzar, idare ve zaferle intaç edilmiş olan bu harekât, Türk ordusunun, Türk zabitan ve kumanda heyetinin, yüksek kudret ve kahramanlığını tarihte bir daha tespit eden muazzam bir eserdir. Bu eser, Türk milletinin hürriyet ve istiklal fikrinin lâyemut abidesidir..."* (Atatürk, 1989; 450). Sözleriyle tanımladığı bu zafer Türk milletine giydirilmek istenilen Sevr paçavrasını kesinlikle yok ettiği gibi diplomasi sahasındaki başarıların da kaynağı olmuştur. Biz bu çalışmada büyük asker ve devlet adamlığı vasfının seçkin örneklerinin verildiği ilk değerlendirme konuşmalarını incelemeye, bugüne ışık tutacak esasların altını çizmeye çalışacağız.

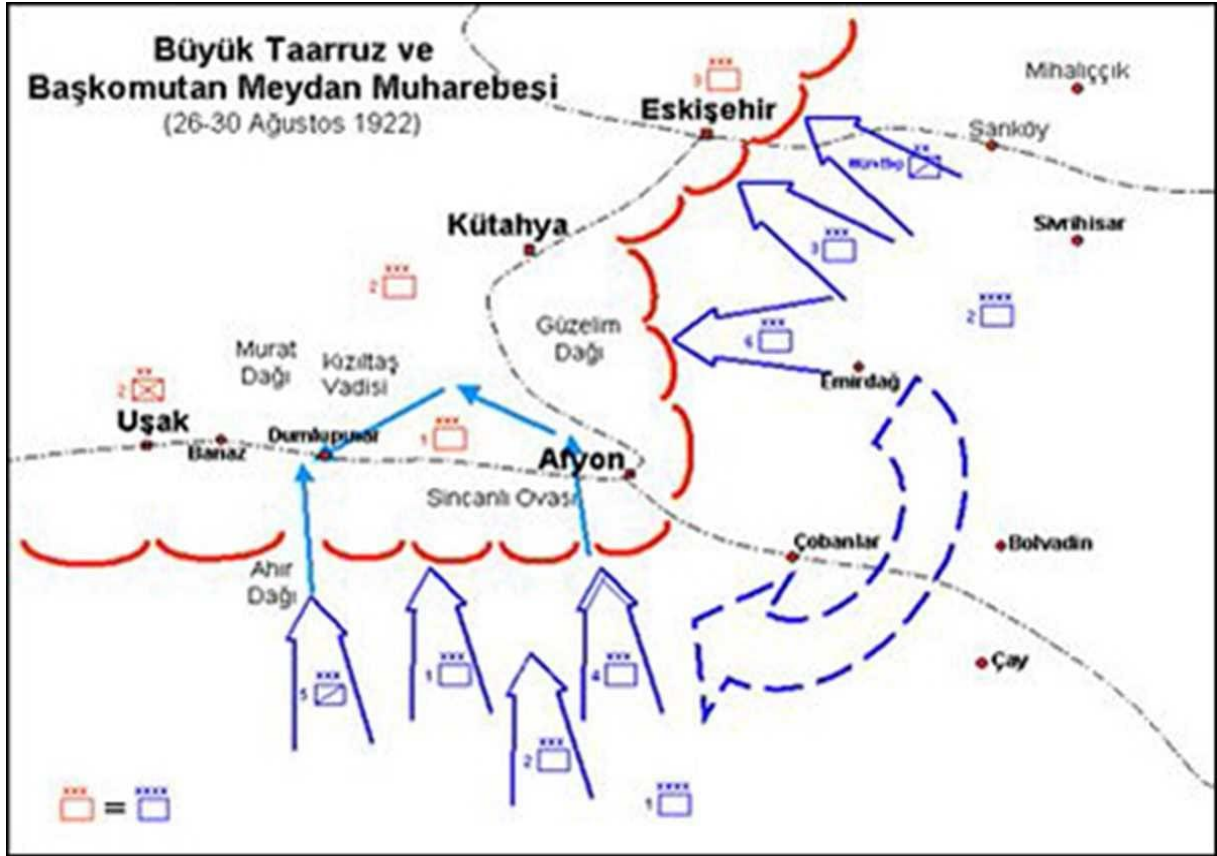

<https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/genelkurmay-arsivlerindeki-ataturk-ve-buyuk-taarruzun-az-bilinen-fotograf-lari>

Hayali Büyük Yunanistan haritası.

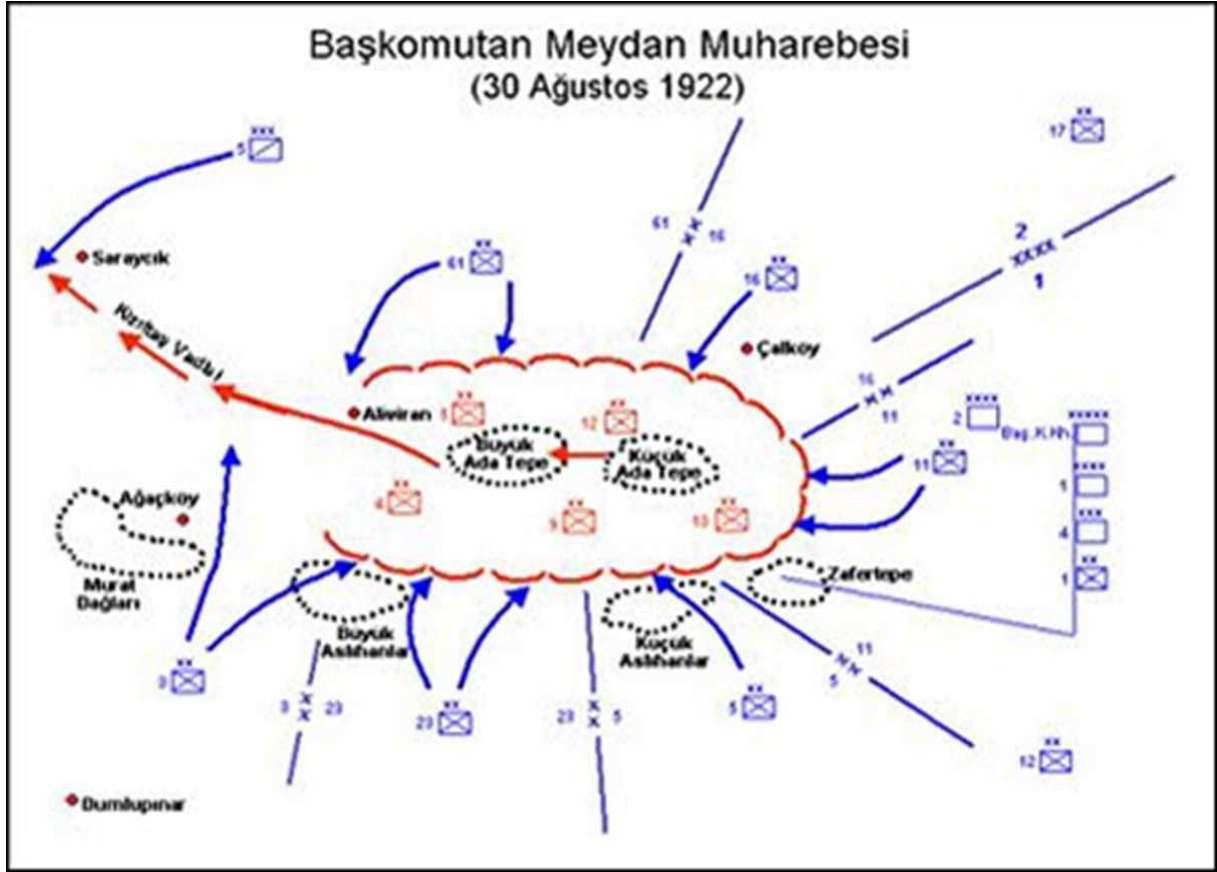
<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/erhan-afyoncu/2022/08/28/buyuk-taarruzda-yunan-kuvvetlerini-nasil-kandirdik>

<https://www.kulturportali.gov.tr/portal/30agustoszaferbayrami>

30 Ağustos 1924'de Dumlupınar'da yapılan ilk anma töreninde Türk Ocağı adına konuşan Hamdullah Suphi Tanrıöver, Atatürk ve eşi Latife Hanım, Afyonlular, köylü hanımlar, çiftçiler, erlerimiz ve subaylarımıza hitaben şöyle diyordu: "Burada, hâdise sözden çok kuvvetli bir mevkidedir. Ben size ne söyleyebilirim ki, bu ovaların üstünde geçen vak'alar kadar derin, manalı, belîğ ve şümüllü olsun Söz burada fiil karşısında acizdir. Bakıyorum, aramızda Anadolu kadınları var, hiçbir felâketin üstüne gözyaşı akıtmamış, yüzleri kayalar gibi katı, yüzleri dağ başlarındaki kayalar gibi yanık, sayısız muharebelere sayısız şehitler vermiş Anadolu kadınları var. Aramızda alaca gömlekleriyle, çıplak ayaklarıyla köylüler ve köy çocukları görünüyor. Dağ başlarındaki yaylalardan Yörükler inmiş, içtimaa onlar da gelmişler, içtima tamamdır. Burada olanlar kadar burada olmayanlar da burada... Türk milletinin ruhu, bu harp meydanının kenarında şimdi el bağlamış duruyor" (Tanrıöver, 2000; 102). Türk milletinin harp sahasında elde ettiği başarıların zemininde yatan birlik ve bütünlüğün önemini ortaya koyan bu manzarayı günümüzde gerçekleştirmek milli birlik ve beraberliğin devamı için en etkili yollardan biri olacaktır.

Atatürk'ün bu ilk kutlama töreninde yaptığı konuşmaya geçmeden önce sıcağı sıcağına Meclise bilgi verirken 4 Ekim 1922 tarihli konuşmasında altını çizdiği hususlara işaret etmekte fayda vardır.

<https://www.kulturportali.gov.tr/portal/30agustoszaferbayrami>

Başarı bir kişinin eseri değildir:

Türk istiklal harbinin en son aşamasındaki konuşma öncelikle şu sorunun cevabını vermiştir. Zaferin Sahibi kimdir? Atatürk, Büyük Taarruz'un hemen akabinde TBMM'yi bilgilendirmek için 4 Eylül 1922 tarihinde yaptığı konuşmada elde edilen zaferin adresini göstermiştir. "Milletin mukadderatını doğrudan doğruya deruhde ederek yeis yerine ümit, perişanlık yerine intizam, tereddüt yerine azim ve iman koyan ve yokluktan koskoca bir varlık çıkaran Meclisimizin, civanmert ve kahraman ordularının başında bir asker sadakat ve itaatiyle emirlerinizi yerine getirmiş olduğumdan dolayı, bir insan kalbinin nadiren duyabileceği bir memnuniyet içindeyim. Kalbim bu meserretle dolu olarak pek aziz ve muhterem arkadaşlarımı bütün dünyaya karşı temsil ettikleri hürriyet ve istiklâl fikrinin zaferinden dolayı tebrik ediyorum" (Büyük Zafer Hakkında 4 Ekim 1922 tarihinde TBMM'de yaptığı konuşma, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri (bundan sonra ASD) I, 1997; 265). Dikkat edilirse Atatürk elde edilen neticeyi Meclise, kurmay heyetine, neferinden genelkurmay başkanına kadar Türk Ordusuna ve her türlü fedakârlığa katlanan Türk milletine mâl etmektedir. Burada şahsına çıkarılan pay sadece görevini yapmış olmaktan duyulan mutluluktur. Muhalifiyle muvafikiyle, cephede savaşıyla, geri planda eleştiri yapısıyla Türk Milletini bir bütün halinde kendi ekibi olarak gören bir anlayışla karşı karşıyayız. Bu anlayışı ve sahibini değerlendirirken ezber edilmiş kilişe sözleri tekrarlamaktan kaçınmak gereklidir. Atatürk yaptıklarını milletin beklentilerini karşılamaktan ibaret gören bir millet adamıdır.

<https://www.ensonhaber.com/galeri/30-agustosun-unutulmaz-fotograflari>

Elde edilen zaferin büyüklüğünün ancak tarihçilerin inceden inceye tetkikinden sonra mümkün olacağının bilinci ile bu konuşmada meclisin onun ağızından bir şeyler duymak isteğini tatmin için kendisince önemli görülen noktalara temas etmiştir. Büyük Taarruzun gerek askeri, gerek lojistik, gerekse siyasi hazırlık ve uygulama safhaları hakkında tatminkâr değerlendirmeler yapılmıştır. Dolayısıyla biz burada Atatürk'ün değerlendirmelerinin içinden gerçekleştirilen hamlelerin mahiyetine yönelik olanları öne çıkarmayı uygun buluyoruz.

Atatürk ve Türk Milleti'nin ilk tercihi savaş değil barıştır:

Sakarya Meydan Muharebesinden sonra her zaman olduğu gibi durumu Meclise arz ederken belirttiği düşmanı ülkeden kovuncaya kadar taarruza devam etmek kararının gerçekleştirilebilmesi için şartları hazırlamak gerekti. Zira "ordumuzun o günkü hâli, vaziyeti, şeraiti ve vesaiti hemen uzun mesafeler üzerinde seri hareket icrasına müsait bulunmuyordu". Her şeyden önce bu sahadaki eksiklikler tamamlanmalıydı.

Eksiklikleri tamamlamak için milletin elindeki imkânların sonuna kadar ordu emrinde kullanılması gerekecekti. Bu hazırlıkların tamamlanması hemen cephe hareketinin başlamasıyla neticelenmedi. Evet, harp sahasında düşmanı yenecek noktaya gelinmişti. Ancak bu toplanan birikimin de tüketilmesi demekti. Dolayısıyla en son barışçı çare kullanılmadan girişilecek bir savaşın cinayet olacağına inanan Gazi Mustafa Kemal, hedefe önce kan dökmekten ulaşmak yolunu bir vazife olarak denedi. Bunun için "en kıymetli arkadaşlarımızdan hüsnü tetkikine ve isabet-i nazarına fevkalade ehemmiyet ve itimat ettiğimiz mühim ricali hükümetimizden Fethi Beyefendi Hazretlerini Londra'ya kadar göndermiştik". Fethi Bey, İngiltere ve diğer büyük devletlerin merkezlerindeki sorumlu ve yetkili devlet adamlarıyla her türlü görüşme, müzakere ve sulh yapmak için tam yetkili idi.

Taarruz Planının Hazırlanması - (Netice Tesadüf Değildir):

Taarruz kararından önce Erkânı Harbiye-i Umumiye Reisi ve Başkumandan son bir kontrol için cepheye giderek orduyu tekrar gözden geçirmiş, düşman mevzilerini incelemiş ve kati olarak taarruza hazırlık emrini ondan sonra vermiştir. Atatürk diyor ki: "Efendiler! Taarruzumuz, öteden beri Erkânı Harbiye-i

Umumiye Reisi Paşa hazretlerinin pek derin ilme ve vukufa ve pek derin feyiz ve tecaribe müsteniden ihzar ettiği plân dâhilinde vuku bulacaktı. Bu plan düşman ordusunu kaçırmak için değil, fakat tutup boğmak esasını ihtiva eden bir plândı" (Aynı konuşma, ASD I; 267).

En ince ayrıntısına kadar tamamen düşünülmüş, tespit edilmiş, hazırlanmış, idare edilmiş ve neticelendirilmiş olan bu taarruzun hiçbir şekilde tesadüf olarak görülemeyeceğinin altını çizen Atatürk, düşmanın bu felakete maruz kalmamak için ne yapmak lazım gelirse hepsini yaptığını da belirterek haklarını teslim etmişti. Aynı zamanda savaşın her kademesinde fikir birliği içinde olduğu üç şahıstan özellikle bahsetmekteydi. "Kemali hürmet ve tebci ile zikretmek mecburiyetindeyim ki, doğrudan doğruya harekât-ı askeriye ile alâkadar ve bunu ihzar ve idareye memur olan her üç zat da benimle tamamen hemfikirdi. Zikretmek mecburiyetindeyim ki, aynı kuvvet ve kanaatle bana iştirak eden bu zevattan birisi muhterem Erkânı harbiye-i Umumiye Reisi Fevzi Paşa Hazretleridir. Diğer Garp Cephesi kumandanı İsmet Paşa ve üçüncüsü de Müdafaa-i Milliye Vekili Kâzım Paşa Hazeratıdır. Ordu kumandanları paşalar hazeratı ile kolordu ve fırka kumandanları harekâtı büyük bir cesaret ve maharetle idare etmişler ve diğer bütün cüzütam kumandanları da şayanı gıpta ve siyayiş bir hissi fedakârî ile ifay-ı vazife eylemişlerdir" (Aynı konuşma, ASD I; 282). Hemen ifade edelim ki yukarıda her kademedeki askeri ve idari sorumlulardan başlayarak ordunun en kідemsiz askerine kadar mücadelenin içinde yer alanları bir bütün olarak mütalaa eden, her ferdi ekibinin bir üyesi gören ve fikrî farklılıkları örten Başkumandana mukabil kumandanlar sıkıntıları dile getirmişlerdi¹.

<https://www.ensonhaber.com/galeri/30-agustosun-unutulmaz-fotograf-lari>

Zafer, Neferinden Komutanlarına Türk Ordusu'nun Başarısıdır:

Taarruz planının hayata geçirilmesinde Ordu'nun her ferdinin büyük fedakârlıklar yaptığı, kahramanlıklar gösterdiği şüphesizdir. Atatürk, 'ün Türk milletinin temsilcilerine gün be gün anlatırken yaptığı değerlendirmeler zaferin mahiyetini de kendiliğinden ortaya koyar niteliktedir. Taarruzun ilk kısmında Türk ordusunun topçu kıtalarının katkılarını şöyle aktarmaktadır: "Arkadaşlar! Topçularımız bu mevzilere gece geldiler ve karanlık içinde mevzi aldılar ve fecirle beraber bütün dünyanın gözlerinin açıldığı zaman ateşe başladılar. Kemali takdirat ve hürmetle bunu zikretmek isterim ki, topçularımızın o gün göstermiş olduğu maharet ve vukuf, bütün dünya topçuları için misal olacak mahiyetteydi. Hayat-ı askeriyemde bu kadar mükemmel bir topçu ve bu kadar mükemmel idare edilmiş bir topçu ateşi nadiren gördüm. Topçularımız saat 4.30'da andahta başladılar; bilirsiniz ki, topçulukta evvelâ ateş tanzim etmek için, andaht yapılır. Yarım saat zarfında bütün bu cephe üstünde andaht tanzim edilmiş

ve saat beşte yani yarım saat sonra, bu saydığım nikat üzerine şiddetle tesir endahtına başlanmıştır" (Aynı konuşma, ASD I, s. 270).

Türk subaylarının savaştaki cesaret, gayret ve vazifelerini yerine getirme anlayışını ayrıca öven Atatürk, yol olmadığı için topçu desteğinin verilemediği Tınaztepe çarpışmalarını örneklemektedir. 57. Fırka kumandanı Reşat Bey'i Muş'ta ve Suriye'deki mesai arkadaşlığındaki başarılarıyla çok kıymetli bir asker olarak hatırlamaktadır. Reşat Bey'in hedefe ulaşmak için istediği yarım saatlik sürede başarılı olamaması üzerine intihar etmesini kabul edilir bulmamakla beraber bir noktaya dikkat çekmeyi de ihmal etmemiştir: "Ordumuzda zabitan ve kumandanların kendilerine verilen vazifeyi ifada gösterdiği tehالükü ve hissî namusu göstermek isterim. Ordumuzdaki zabitan ve kumanda heyeti âliyesi yekdiğerine karşı böyle bir muhabbetle, hürmetle, emniyet ve itimatla merbuttur ve mafevkten aldıkları emri bir namus telakki ederek ifa ederler" (Aynı konuşma, ASD I; 271).

28 Ağustos günkü muharebeler için özellikle süvari birliklerinin katkısı takdirle anılmıştır. "Bütün bu muharebat olurken, süvarilerimiz tamamen düşman kıtaatının gerilerinde olmak üzere, hareket ediyordu. Meselâ: Olucak'ta ve Başkilise'de bazen piyade gibi, ateş muharebesi yaptı ve fakat ekseriya kılıcını çekti ve dötrnala düşman saşarı içerisine girdi. Arkadaşlar! Süvarilerimizin burada göstermiş olduğu hamaset tasavvurun fevkindedir ve gayri kabil-i tasvirdir. Henüz muharebeye girmiş taze düşman fırkalarını görür görmez süvarilerimiz tahammül edemiyorlardı, bunları tevkif etmeye imkân yoktu ve derhal kılıcını çekiyor ve düşmanın içerisine dalıyorlardı. Ve hakikaten; bu kahramanlık sayesinde garba çekilmek isteyen düşman kıtaatı durmaya ve vaziyet almaya mecbur edildi ve o esnada bir taraftan piyadelerimiz ve topçularımız yetiştı ve düşmanı tekrar muharebeye mecbur ettik" (Aynı konuşma, ASD I; 275).

31 Ağustos sabahı harp sahasını gezerken gördüğü manzara karşısında düşman askerlerinin durumuna üzülmekten kendini alıkoyamayan Başkumandan, "Allah'ın bunlara bunu mukadder etmiş olmasına göre, burada bu vaziyete girenler asker değildir. Bunlar herhalde caniler ve katillerdir" sözleriyle tepkisini dile getirmiştir. Atatürk'ün bu noktada hissi davranmadığını söylemek durumundayız. Zira düşman çekilirken, uğradığı her yeri yakmış, yıkmış ve âciz, müdafaasız ahaliyi, kadın ve çocukları öldürmüş, yakmıştır. Dolayısıyla "bu müthiş faciayı kemali lânet ve nefretle yâdetmek lazım gelir" (Aynı konuşma, ASD I; 282) derken bir anlamda bu katillere verilen asıl dersi de izah etmektedir.

26 Ağustos sabahı başlayıp beş gün beş gece devam eden Afyon-Karahisar ve Dumlupınar Meydan Muharebesinin sonunda düşmanın asıl kuvvetlerinin imha edilmiştir. Savaş sırasında "topçularımızın, piyadelerimizin, süvarilerimizin, makineli tüfeklerimizin, tayyarecilerimizin ve her sınıf askerlerimizin gösterdikleri gayret ve kahramanlık her türlü takdiratın fevkindedir. Ve bhusus askerlerimizin yunan ordusunun kalb ve vicdanına verdiği dehşet haiz-i ehemmiyettir. O havf-ü haşyet ve dehşet buradaki mahvü müzmahil olan kıtaattan başka bütün Yunan ordusuna sirayet etmiş bulunuyordu. Müteakip hareket bunun şahid-i katısi olmuştur. Bu muharebenin neticesi Yunanların ve Rumların kalbini sindirmiştir. Binaenaleyh; bu muharebeye Rum Sındığı Meydan Muharebesi demek çok muvafık olur. Bu suretle Afyon-Karahisar'dan izmir'e kadar dört yüz küsur kilometrelik mesafe, müteaddit meydan muharebeleri de dâhil olduğu halde ordularımız tarafından on beş günde katedilmiş ve milli ordunun bu müstesna kudret ve hareketi bilhassa şayan-ı tezkâr bulunmuştur" (Aynı konuşma, ASD I; 279).

Meclisteki Farklı Görüşlerin de İşlevi Önemlidir:

Neticeyi ancak süngülerimizin gücü ile alacağımıza kanaat getirdikten sonra bunu hükümet üyeleriyle paylaşan, onların da bütün kalb ve kanaatleriyle Başkumandanlığın kararını tasvip ve takviye ettiğini belirten Gazi Mustafa Kemal, göstermiş olduğu kolaylıklar dolayısıyla Maliye bakanına Meclis huzurunda teşekkür ederken, Mecliste herkesin aynı fikirde olmadıklarını da ifade etmekteydi. "25 Ağustos günü başta bulunan zevatla birbirimize dedik ki; Taarruz edeceğiz, bilâfâsıla takip edeceğiz ve

düşmanı imha ederek, nihayet behemehal muvaffak olacağız. Bu kanaate sahip olmayanlar da vardı. Arkadaşlar bu kanaate sahip olmayanlar değil; ordumuzun yerinden kıpırdayamayacağı ve taarruz kabiliyetinden mahrum olduğu zehabına kapılan bazı kimseler de vardı, belki de bu zehap ve bu sözlerin telaffuz edilmiş olması düşmanlarımızı ümitlendirdi. Belki de isabet oldu. Fakat bugün tahakkuk eden neticenin tarihimize kuvvetle şeref bahşolmasına delâlet etmiş olduklarından dolayı, onlara da ayrıca teşekkür etmek lâzım gelir" (Aynı konuşma, ASD I; 282).

Hedef Başarıları Kalıcı Hale Getirmektir:

Mücadeleyi ve neticesini her şeyi ile millete ve meclisine mâl eden Başkomutanın bu tavrı tabiidir ki eserin bütün milletçe sahiplenilmesine birlik ve beraberliğin muhafazasına yönelik idi. Bununla birlikte Sakarya Meydan muharebesine kadar gerek düzenli orduya asker almada gerekse ihtiyaçlarını karşılamada çekilen maddi sıkıntılar kadar Meclis içinde ve dışında gereksiz yere savaş istemek, vatani boş yere tahrip ettirmek şeklinde yapılan tenkitler bilinmektedir. Atatürk büyük zaferin coşkusu ile muhalişlerine kısaca cevap vermiş olmakla beraber ilgisini geleceğe yöneltmiştir.

Gerçekten de Büyük Taarruz mücadelenin sonunu başarıyla getirmek hususunda büyük ümitler vermişti: "Arkadaşlar! Bu Anadolu zaferi tarih arasında, bir millet tarafından tamamen benimsenen bir fikrin ne kadar kâdir ve ne kadar muhyi bir kuvvet olduğunun en güzel misali olarak kalacaktır. Önümüze dikilen bütün mevanii birer, birer yıkıp aştıktan sonra bugün artık Misak-ı Milli'nin çizdiği hudutlar dâhilinde, mesut, müreffeh ve hür yaşamak için, her ne lâzımsa, bunların hepsini istihşâl edeceğiz. Düşman elleriyle viran olmuş ve milletimiz tarafından her köşesini kurtarmak için seve, seve can verilmiş ve çocuklarımızın kanıyla sulanmış olan yurdumuzun ufkunda artık sulhun tatlı güneşi gecikmeyecektir. Arkadaşlar! Milletimiz, tek bir adam gibi, gösterdiği sarsılmaz vahdet ve gayret sayesinde bu muvaffakiyeti ihraz etmiştir. Milletimizin sulh işlerinde de sulthan sonraki işlerde de, aynı himmet ve gayreti ve vahdeti göstererek; bu zaferi itmam edeceğine şüphe yoktur. Bu zafer bize bir imkân bahşediyor. Biz bu imkânı memleketimizin, milletimizin münevver, mesut ve müreffeh istikbali için kullanacağız" (Büyük Zafer Hakkında 4 Ekim tarihli konuşma, ASD I; 286).

Atatürk'ün savaştan sonra sıcağı sıcağına dile getirdiği bu eleştirileri 1928 yılı büyük Taarruz kutlamaları sırasında da bir şekilde dile getirdiğini görmekteyiz. Gerçekten de o, "30 Ağustosta sevk ve idare ettiğim muharebe, Türk Milletinin yanımda bulunduğu halde, idare ettiğim ilk ve son muharebedir. Bir insan kendini, milletle beraber hissettiği zaman, ne kadar kuvvetli buluyor bilir misiniz? Bunu tarif müşküldür. Eğer ben, izahta izhar-ı acz edersem beni mazur görünüz" (Büyük Zafer Hakkında Basın mümessillerine demeç, ASD II; 122) sözleri ile geçmişteki fikir ayrılıklarından doğan sıkıntıların da unutulmaması gerektiğini ihtar ediyordu. Milleti bir bütün halinde aynı hedefe sevk edebilmek yolunda yaşananları bilerek bu tavrı alabilmenin zemini ise kâmil anlamda bir devlet ve millet adamı olmaktan geçmektedir. Bu zemin ortaya konan mücadele ve elde edilen eserin kalıcı olmasının bir nevi garantisini oluşturmuştur.

Netice Millete Hediye Edilmiştir:

"Arkadaşlar! Sözlerime hitam vermeden evvel kemali iftiharla şunu arzedeyim: Bu hareketi yapan bir ordunun babalarından ve analarından ibaret olan milletimiz bütün cihana karşı en yüksek mevki-i hürmeti ve mevkii izzeti kazanmıştır. Milletimiz bîperva iftihar edebilir. Bu en kuvvetli şeraitle hakkıdır ve böyle bir milletin âciz bir ferdi olmakla en büyük saadeti hissediyorum. Bu muharebe meydanlarında, emsalsiz kahramanlıklar ve şehamet göstermiş olan zâbitlerimizin, neferlerimizin ve kumandanlarımızın her biri ayrı, ayrı bir menkıbe, bir destan teşkil eden harekâtını kemali tebcille ve hürmetle ve takdirle yâdediyorum. Ve bu şehamet meydanlarında rahmeti rahmana kavuşan şühedamızın muazzez ervahına hep beraber fâtilahlar ithaf edelim. Arkadaşlar! En son sözüm budur.

fihamet meydanında ölenlerin analarına babalarına taziyeler değil, fakat tebrikâtımızı îsal edelim" (Aynı konuşma ASD I; 287).

Atatürk daha 21 Eylül 1922'de Akşam gazetesi muhabiri Falih Rifkî'ya verdiği mülakatta "milletimiz zafer sevinci ile gerçek ve hayati menfaatlerini unutacak kadar kendinden geçmemiştir"2 derken yukarıda değerlendirdiğimiz konuşmasıyla bunu ispat etmiştir. Büyük zaferin üzerinden geçen ilk yılda iç ve dış politik mücadeleler devam ettiği için zaman ayrılamayan büyük zafer kutlamalarının ilki 1924 yılında yapılabilmektedir. Genelkurmay başkanı Fevzi Paşa'nın konuşması ile başlayan tören, üniversite, basın, Türk Ocakları ve diğer resmi ve sivil toplum kuruluşlarından sonra halk adına Türkiye Büyük Millet Meclisi reisi Fethi Bey tarafından yapılan konuşmalarla devam etmiştir. Çalışmanın girişinde alıntıladığımız Hamdullah Suphi Beyin konuşmasının da aralarında bulunduğu bütün bu konuşmalardan sonra son sözü Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal almıştı.

Atatürk'e Göre Savaş Nedir? Gazi Mustafa Kemal Paşa, çok önemli gördüğü birkaç noktayı vurguladıktan sonra savaş kavramının nasıl anlaşılması gerektiğini izah etmiştir. O'na göre "harb, muharebe, nihayet meydan muharebesi yalnız karşı karşıya gelen iki ordunun çarpışması değildir. Milletlerin çarpışmasıdır. Meydan muharebesi, milletlerin bütün mevcudiyetler ile ilim ve fen sahasındaki seviyelerile, ahlâklarile, harslarla, kısacası bütün maddi ve manevi kudret ve faziletleriyle ve hür türlü vasıtalarile çarpıştığı bir imtihan sahasıdır. Bu sahada, çarpışan milletlerin hakiki kuvvet ve kıymetleri ölçülür. Netice yalnız kuvvei cismaniye değil, bütün kuvvetlerin, bilhassa ahlakî ve harsî kuvvetlerin tefevvükünü sübuta vardırırlar. Bu sebeple meydan muharebesinde yenilen taraf milletçe ve memleketçe ve bütün mevcudatı maddiye ve maneviyesiyle mağlup sayılır" (Dumlupınarda Konuşma, ASD II, s. 184)3.

Atatürk burada devlet adamlarına millet yönetiminde unutulmaması gereken çok temel bir esası işaret etmekteydi. "kendilerine bir milletin talihi tevdi olunan adamlar, milletin kuvvet ve kudretini yalnız ve ancak yine milletin hakiki ve kabili istihsal menfaatleri yolunda kullanmakla mükellef olduklarını bir an hatırlarından çıkarmamalıdır. Bu adamlar düşünmelidirler ki bir memleketi zapt ve işgal etmek, o memleketlerin sahiplerine hâkim olmak için yeterli değildir. Bir milletin ruhu zabtolunmadıkça, bir milletin azim ve iradesi kırılmadıkça, o millete hâkim olmanın imkânı yoktur. Hâlbuki asırların mevlûdu olan bir ruhu millîye, kavi ve daimî bir iradei millîyeye hiçbir kuvvet mukavemet edemez" (Tuncel, 1972; 63).

Mahkûm olmak istemeyen bir milleti esaret altında tutabilecek diktatörlerin artık dünya yüzünde kalmadığına dikkat çeken Atatürk, Türk milletinin son mücadelesiyle bu hakikati dünyaya gösterdiğini ifade etmiştir. Türk tarihinin zaferlerle dolu olmasına karşın burada kazanılan zafer kadar kesin neticeli ve dünya tarihine etkili olmuş bir başka meydan muharebesi olmadığının da altını çizmiştir (Dumlupınarda konuşma, ASD II; 185). Yeni Türk devletinin, genç Türk Cumhuriyetinin temelini burada sağlamlaştırıldığını, "hayatı ebediyesi burada tetviç olundu" diyen Gazi, "burada akan türk kanları, bu semada pervaz eden şehit ruhları devlet ve Cumhuriyetimizin ebedi muhafızlarıdır" sözleriyle temeli atılmakta olan 'fiehit Asker'abidesinin bütün o şehitlerle birlikte Türk milletini temsil edeceğini hatırlatmıştır.

Milli Egemenlik zaferin kazanılmasındaki en büyük etkindir:

Büyük zaferi mümkün kılan en büyük etkeni "Türk milletinin bilâkaydüşart hâkimiyetini eline almış olması"nda gören Mustafa Kemal Paşa, bunun Türk ve dünya tarihinde çok büyük ve feyizli bir inkılâp olduğuna dikkat çekmiştir: "Efendiler, hâkimiyeti millîye öyle bir nurdur ki, onun karşısında zincirler erir, taç ve tahtlar yanar, mahvolur. Milletlerin esareti üzerine kurulmuş müesseseler her tarafta yıkılmaya mahkûmdurlar" sözleriyle bu esasa olan inancını dile getirmiştir (Dumlupınar'da konuşma, ASD II; 185). Bu zaferin millete dayanmayan makamları yıktığını, söz konusu makam sahiplerinin Türk

vatanından çıkarılmalarının düşmanların denize dökülmesinden daha önemli bir hareket olduğuna değinerek milletin bu topraklarda "tam manasıyla efendi olarak yaşamasının ancak fuzuli ve bîmâna olduktan başka mevcudiyeti mahzû zarar ve felaket olan makamların bertaraf edilmesiyle mümkün" olacağını altını çizmiştir (Aynı konuşma, ASD II; 186). Türkiye'nin mevcut harap halinin sebebini Türkiye'yi yönetenlerin Türkiye'den başka her şeyi düşüncelerinden kaynaklandığına dikkat çeken Atatürk, milletin çektiği zararları telafi etmenin ancak "Türkiye'de Türkiye'den başka bir şey düşünmemek" ile mümkün olabileceğini, selamet ve saadet hedeşerine böyle ulaşılabilceğini göstermiştir.

Yenileşme Yaşamının Temel Şartıdır:

Hedefi böylece gösteren lider bunun yolunu da çok net bir biçimde çizecektir: "Efendiler, milletimizin hedefi, milletimizin mefkûresi bütün cihanda tam mânasıyla medeni bir heyeti içtimaiye olmaktır". Dünyada her milletin varlığı, kıymeti ve bağımsızlığının sahip olduğu ve yapacağı medeni eserlerle orantılı olduğunu ve insanlık tarihinin kendisinin bu tespitini doğruladığını ifade etmektedir. Atatürk dünyada hür ve müreffeh bir şekilde yaşamak için temel şartı "medeniyet yolunda yürümek ve muvaffak olmak" şeklinde tespit etmiştir. Medeniyet yolunda durmak, ileriye değil geriye bakmak gaşetinde bulunanların "medeniyeti umumiyenin huruşan (coşkun) seli altında boğulmaya mahkûm" (Aynı konuşma, ASD II; 187) oldukları uyarısını yapmaktadır. Medeniyet yolunun başarı sırrının sosyal ve ekonomik hayatta, ilim ve teknoloji sahasında yenileşmeye bağlı olduğunu ihtar eden Atatürk, hayata ve yaşama dair hükümlerin zamanla değişip gelişmesinin, yenileşmesinin zaruri olduğuna dikkat çekmektedir. ilmî ve teknolojik buluşların dünyayı hızla değiştirdiği bir devirde "asırlık köhne zihniyetlerle, maziperestlikle muhafazai mevcudiyet mümkün değildir" (Aynı konuşma, ASD II; 188) diyen Gazi Mustafa Kemal Paşa, medeniyetin, gelişme ve güçlenmenin temelini aile hayatı olduğunu millete aktarmakta, aileyi teşkil eden kadın ve erkek unsurların tabii haklarına sahip olmalarının önemini göz önüne almaktadır.

Ekonomik Bağımsızlık Vazgeçilemezdir:

Toplum hayatının temelini sağlam attıktan sonra milletin zaferi kalıcı kılacak yeni hedefe yönelmesi gerektiğine işaret eden Atatürk önemi hiç azalmayacak bir hedefe işaret edecektir. İktisadi bağımsızlık. "Bilirsiniz ki, iktisaden zayıf bir bünye fakrû sefaletten kurtulamaz; kuvvetli bir medeniyete, refah ve saadete kavuşamaz; içtimai ve siyasî felaketlerden yakasını kurtaramaz. Memleketin

idaresindeki muvaffakiyet de iktisadiyatındaki müktesebat derecesiyle mütenasip olur. Hiçbir medeni devlet yoktur ki, ordu ve donanmasından evvel iktisadını düşünmüş olmasın. Memleket ve istiklâl müdafaası için vücudu lâzım olan bütün kuvvetler ve vasıtalar iktisadiyatın inbisat ve inkişafıyla mükemmel olabilir" (*Dumlupınarda konuşma ASD II; 188*) sözleriyle *tespit edilen hususlar Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan sonsuza kadar önemini yitirmeyecek hakikatler olarak değer kazanmıştır.*

Atatürk bu esaslar çerçevesinde kendisini anlayan her yaştan gençlere şöyle seslenmektedir: "Gençler! Cesaretimizi takviye ve idame eden sizsiniz. Siz almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile insanlık meziyetinin, vatan muhabbetinin, fikir hürriyetinin en kıymetli timsali olacaksınız. Ey yükselen yeni nesil! istikbal sizindir. Cumhuriyeti biz tesis ettik; onu ilâ ve idame edecek sizsiniz" (Aynı konuşma, ASD II; 188). Atatürk'ün devlet ve milletin geleceği hususundaki ümitlerini ve beklentilerini bu şekilde ifade ettikten sonra Afyon'daki o günlerin ve törenin atmosferini aktarabilmek ayrı bir önem taşımaktadır.

Yeni Türk devletinin kurulmasının ve Türk milletinin bu topraklar üzerinde ilelebet hür yaşamasının yolunu sonuna kadar açan Büyük Taarruzun isimsiz kahramanlarının; bu topraklarda olduğu kadar kalblerimizde yatan şehidlerimizin hâl diliyle gelecek nesillere verdiği mesajı Hamdullah Suphi'nin bu törendeki konuşmasının şu kısmı ile aktarmak istiyorum: "Bu toprakların içinde zerre zerre parıltılarla örtülü, bembeyaz genç dişleri arasından istiklâl şehidler bir şey sayıklıyorlar: "Ey Türk milleti, senin için! Diyar diyar, iklim iklim, bütün o boğuşmalar, o mücahedeler ve bu ölüm, ey Türk milleti senin için, senin için" (Tanrıöver, 2000; s.104).

Türk milletinin bir bütün halinde, ilini töresini terk etmeden bağımsız yaşaması yolunda can verenlerin emanetine layık olabilecek nesiller yetiştirmek için hem milli mücadeleyi hem de ona yön ve şekil veren lideri layıkıyla anlamak ve anlatmak gerektiği açıktır.

Prof. Dr. Cezmi Eraslan

1 Batı Cephesi kumandanı İsmet Paşa bilhassa Yakup Şevki Paşa ve Ali İhsan Sabis Paşa'nın itirazlarını dile getirirken (İnönü, 1992; 283–286); Cephe kurmay başkanı Asım Gündüz de taarruz planının hazırlanması konusundaki fikir ayrılıklarını farklı bir açıdan dile getirmiştir. (Gündüz, 1973; 151-152).

2 Son Taarruz Hakkında, Akşam Gazetesi muhabiri Falih Rıfkı'ya İzmir'de verilen beyanat, (ASD III; 61).

3 Bu konuşmanın sadeleştirilmiş metni ve kutlama programının ayrıntıları için bkz. (Tuncel, 1972;62).

Kaynakça

ATATÜRK, Kemal. (1989), Nutuk, 1919-1927, Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu - Atatürk Araştırma Merkezi yayını.

"Büyük Zafer Hakkında 4 Ekim 1922 tarihinde TBMM'de yaptığı konuşma", Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, I, (1997), Ankara.

"Büyük Zafer Hakkında Basın Mümressilerine Demeç", Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, II, (1997), Ankara.

Cumhuriyet Gazetesi'nin 30 Ağustos 1924 Tarihli Nüshası.

"Dumlupınarda Konuşma", Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, II, (1997), Ankara.

GÜNDÜZ, Asım. (1973), Hatıralarım, (dinleyen ve yazar İhsan Ilgar), İstanbul.

İNÖNÜ, ismet. (1992), Hatıralar, I, (Yay. Haz. Sabahattin Selek) Ankara.

Son Taarruz Hakkında. (1997), Akşam Gazetesi muhabiri Falih Rıfkı'ya İzmir'de verilen beyanat, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, III Ankara.

TANRIÖVER, Hamdullah Suphi. (2000), *Dağ Yolu (1)*, (yayına hazırlayan Fethi Tevetoğlu), Ankara.

TUNCEL, Bedrettin. (1972), *Atatürk ve 30 Ağustos Zaferinin ilk Kutlanması*, Ankara: TTK Basımevi

<https://www.ensonhaber.com/galeri/30-agustosun-unutulmaz-fotograflari>

Ünlü şair Nazım Hikmet, *Büyük Taarruz Zaferi*'ni anlattığı şiirinde muharebe'nin başlangıç anlarını şu sözlerle tasvir eder; "*Dağlarda tek, tek ateşler yanıyordu. Ve yıldızlar öyle ısıltılı, öyle ferahtılar ki şayak kalpaklı adam nasıl ve ne zaman geleceğini bilmeden güzel, rahat günlere inanıyordu ve gülen bıyıklarıyla duruyordu ki mavzerinin yanında, birdenbire beş adım sağında onu gördü.*

Paşalar onun arkasındaydılar. O, saati sordu. Paşalar: "Üç" dediler. Sarışın bir kurda benziyordu. Ve mavi gözleri çakmak çakmaktı. Yürüdü uçurumun başına kadar, eğildi, durdu. Bıraksalar ince, uzun bacakları üstünde yaylanarak ve karanlıkta akan bir yıldız gibi kayarak Kocatepe'den Afyon Ovası'na atlayacaktı."

30 Ağustos Zafer Bayramı Yaklaşırken Yunanistan’a Bir Hatırlatma

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Bu yazıda; tarihte bir çok örneği olduğu gibi bu defada arkasına ABD ve AB’yi alarak Türkiye’ye kafa tutmaya çalışan Yunanistan’ın niçin paniklemekte olduğunu sadece Kara Kuvvetlerimizin ulaştığı seviyeyi göstererek açıklamaya çalıştım. Sayılar üzerinde yapılan mukayeselerin hiçbir anlamı yoktur. Sadece sayısal açıdan baktığımızda da Türkiye Kara Kuvvetleri Komutanlığı envanterinde mevcut harp silah ve araçlarında bariz üstünlüğe sahip olduğu görülmektedir

ABD merkezli, bağımsız Global Firepower’ın 2020 raporuna göre Türk Silahlı Kuvvetleri, dünyanın en güçlü 13’üncü ordusu iken Yunan ordusu 33 ncü sırada yer almaktadır. Global Firepower’in sıralaması aldatıcıdır. Farkı yaratan ve yaratacak olan sayılar değil hareket alanı tecrübesi ve bu tecrübe ile şekillenen yerli ve milli kaynaklarla ürettiğimiz harp silah ve araçlarımız ve en önemlisi yüreğinde vatan sevgisi ve silah arkadaşlığı ile yoğrulmuş Mehmetçiklerimiz ve her zaman Ordu-Millet bütünleşmesinin en güzel örneğini gösteren Aziz Milletimizdir.

Yunanistan savunma modernizasyonunda ağırlığı Deniz ve Hava kuvvetlerine vermiş durumdadır. Kara kuvvetlerine yönelik yatırım planlanması kısa vade de yok denecek kadar azdır. Boşluğu ABD ile yaptığı savunma işbirliği anlaşmasına dayanarak karşılama çabası içindedir. Aynı zamanda ABD’nin Dedeağaç bölgesinde tesis ettiği askeri üs Yunan Kara Kuvvetlerinin en önemli dayanağıdır. Bu güce dayanarak bugüne kadar Trakya’da göze alamadığı nehir geçiş tatbikatları yapmaya başlamış,Kiowa tipi helikopterleri sınır boyunca devriye maksadıyla görevlendirmiştir.

Her türlü hareket tecrübesi açısından Türk Kara Kuvvetleri çok üstün durumdadır. Günümüzde Kara Kuvvetlerimizde muharip olarak çatışmaya girmeyen ve üzerinden mermi geçmeyen asker yok gibidir.Harekat tecrübesinin üstünlüğü her seviyede liderlik yeteneğinin de üstün olduğunu göstermektedir.

Özellikle Kara ve Hava Kuvvetlerinin müşterek hareket tecrübesi en üst düzeydedir.Derin kara ve şiddetli soğuklarda muharebe,nehir geçiş hareketi,dağlık alanlarda hareket,amfibi hareket üstün olduğumuz diğer hareket nevileridir.

İHA VE SİHA’ların hareketin her seviyesinde kullanım tecrübesi Türk Kara Kuvvetlerinde üst düzeydedir. Ciddi bir hareket tecrübesi mevcuttur.Kendi üretimimiz olan İHA ve SİHA’lar kullanıldıkları her hareket sahasında kuvvet çarpanı olarak harekate direkt etki eden bir faktör olarak tanımlanmaktadır

Terörle mücadele kapsamında Komando Tugay sayısının artmış olması Türk Kara Kuvvetlerine adaları hedef alan bir hareket ile meskun mahallerde gerçekleştirilecek ve derinlikte icra edilecek hareket nevilerinde bariz üstünlük sağlayabilecektir.

Terörle mücadele kapsamında geliştirilmiş, ZMA’ları (KİRPİ vb..) zor ve terör tehdidi altındaki arazi şartlarında kullanma becerisi Türk Kara Kuvvetlerinde son derece gelişmiş bir yetenektir.Kirpi adlı araçların Rusya ile savaşta kullanılmak üzere Ukrayna tarafından talebi, kullanım ve etkinlik üstünlüğü açısından önemli bir veridir.

Yedek personel arasında terörle mücadelede görev yapmış çok sayıda personelin bulunması Türk Kara Kuvvetleri için bir avantajdır.

Türk Kara Kuvvetleri’nin özellikle muharip birliklerde büyük ölçüde profesyonelleşmeye geçişi ve tim seviyesinde teşkilatlanma hareketin sevk ve idaresinde avantaj sağlamaktadır.

Terörle mücadelede elde ettiğimiz kazanımlardan biri olan hava hücum hareketi kapasitemiz ve tecrübemiz en üst düzeydedir.Taarruz helikopterlerimizin ve bu helikopterleri kullanan pilotlarımızın tecrübeleri önemli bir fark yaratmaktadır.

Ateş desteğinde yine kendi üretimimiz olan Fırtına Obüsler ve Çok Namlulu Roketatarlar ile bariz bir üstünlüğümüz bulunmaktadır.Kısa menzilli ilk taktik balistik füzemiz olan Bora,280-500 km menzili ile Yunanistan'ın korkulu rüyasıdır.En yeni füzemiz 150 km menzilli TRLG-230 lazer güdümlü topçu füzesi hizmete alınmıştır. Ayrıca,ATMACA, YILDIRIM, ve KASIRGA füzelerimizde dikkate alınmalıdır.

Alçak ve Orta İrtifa hava savunma ihtiyacımız Hisar serisi ile karşılanmıştır.Yüksek irtifa için S-400 büyük avantaj sağlamaktadır.Kendi yüksek irtifa sistemimizi geliştirme çalışmaları bütün hızı ile sürmektedir.

Yönlendirilmiş enerji silahları ve dronsavarlarımız diğer kuvvet çarpanlarımızdır.Mühimmat üretimimizin önemli bir kısmının ülkemizde üretiliyor olması hareketin devamlılığı ve lojistik destek açısından önemli bir avantajdır.

Harekat tecrübesi ile birlikte Kara Kuvvetlerimizin lojistik destek imkan ve kabiliyeti de çok gelişmiştir.Zırhlı ve zırhsız insansız sistemler yoğun olarak kullanılmaktadır.Askeri tababet tecrübesi moral ve motivasyona katkı yapmaktadır.

Henüz sonuçlanamamış olsa da hizmete girdiği an büyük fark yaratacak olan ALTAY tankını geliştirme çalışmaları devam etmektedir.Mevcut tanklarımız aktif koruma sistemleri ile desteklenmiştir.

İnsansız kara sistemleri,mayın arama ve temizleme sistemleri ve tecrübesi,meskun mahallerde harekate yönelik araç ve silahlar ile bunları kullanma tecrübesi olası bir savaşın meskun mahallerde olabileceği dikkate alındığında Türk Kara Kuvvetlerimize önemli avantaj sağlamaktadır.

Komuta-kontrol tamamen yerli ve milli sistemlerimiz ile kesintisiz gerektiğinde görüntülü olarak sağlanabilmekte, harekat sahasına ilişkin verilerle harekat sahası şekillendirilmekte ve karar vermek kolaylaşmaktadır.

En son hizmete alınan Türksat 6A dahil her seviyede gelişmiş uydu ve gözetleme sistemlerimizle harekat alanında kör nokta kalmamaktadır.

Kendi ürünümüz olan ve her seviyede etkin olarak kullanılan gece görüş sistemleri ve gece harekat yeteneğimiz Yunanistan Kara Kuvvetlerini ciddi olarak düşündürmektedir.

ANADOLU ve arkasından gelmekte olan Trakya ambifi hücum gemilerimizi ve imkanlarını saymadık bile. Yunanistan,her zaman arkasına birilerini aldığı anda Türkiye'ye karşı saldırganlık çıkırtkanlığı yapmaya başlamaktadır. Tarihine bir defa daha bakmalı Yunanistan. Osmanlı Devleti ve devamı olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı her açıdan en kötü şartlarda olduğumuz zamanlarda bile kazanabildiği bir savaş bulunmamaktadır.

Tarih tekerrürden ibarettir.Bu millete yeni bir 30 Ağustos Zaferi veya Kıbrıs Barış Harekatı kazandıracak girişimleri ve düşmanlığı,beyhude çaba olan megalı idea gibi işgalci zihniyeti bir kenara atmasını tavsiye ediyoruz.Biz barıştan yanayız.El uzatana elimizi uzatmayı biliriz.

ORTADOĞU'YU ANLAMAK

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Ortadoğu anlaşılması zor bir coğrafyadır.Ortadoğu; kitaplardan,görüntülerden,başkalarının söylemlerinden,makalelerden yapılan masa başı analizlerle anlaşılamaz.Görmek, dokunmak, hissetmek ve yaşamak gerekir.Kısacası sahayı çok iyi bilmek gerekir.Toplumun kılcal damarlarına girmek gerekir.

Bu konuda ilk girişimi yapan Fransa olmuştur.1789 devrimi ile “eşitlik,kardeşlik,özgürlük” müjdeleyen Fransa, İngiltere’nin sömürgelerine giden yolu tutan Doğu Akdeniz coğrafyasını yumuşak karnı olarak değerlendirmiş ve Mısır’ı işgal etmiştir. Bu emperyalist müdahaleyi benzerlerinden ayıran askerin yanında yaklaşık 200 bilim adamı’nın Mısır’ı baştan sona dolaşarak dünyanın ilk kapsamlı bölge çalışmasını, Description D’Egypte’i yazmalarıdır. Demografiden coğrafyaya, zoolojiden botaniğe, siyasetten tarihe, dinden arkeolojiye bir çok açıdan didik didik araştırılan ve envanteri çıkarılan Mısır,bu çalışma ile belirlenmiş bir nesnellikle görünür kılınmış, ülke artık hükme uyumlu hale getirilmiş, iyice “anlaşılmış” bir objektif nesnellığe kavuşturulmuştur. Buna benzer çalışmalar hegemonya tesis etmek isteyen güçler tarafından kapsamlı şekilde yapılarak bölge ve halkı her açıdan tanınmaya çalışılmıştır.

Siyasi nitelikli bir kavram olan Orta Doğu’nun tanımı, sınırları ve özellikleri, büyük güçlerin stratejik yaklaşımına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Doğal olarak uluslararası sistemdeki güç dağılımındaki değişim, Ortadoğu’nun tanımını doğrudan değiştirebilmektedir. Ortadoğu büyük güçlerin stratejik akıyla kurgulanmış bir coğrafyadır.

Deniz Hakimiyet Teorisi’nin kurucusu olan Mahan’ın Ortadoğu’nun Süveyş’ten Singapur’a kadarki deniz yolunu koruyan ara bölge olduğunu Basra Körfezi ve çevresine tekabül ettiğini kabul etmektedir. Gazeteci Chirol ise Orta Doğu’yu İran, Basra Körfezi, Irak, Doğu Arabistan kıyıları, Afganistan’ı ve Tibet’i kapsayan coğrafya olarak düşünmüştür.Gerek Mahan’ın, gerek Chirol’un Ortadoğu’yu dönemin büyük gücü İngiltere’nin jeopolitik çıkarlarını gözeterek konumlandıkları açıktır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Batı merkezli süper güç konumunun İngiltere’den ABD’ye geçmesiyle birlikte Ortadoğu’nun tanımı, sınırları ve özellikleri de ABD’nin jeopolitik çıkarlarına göre değişiklik göstermiştir. Eisenhower Doktrini çerçevesinde dönemin Dışişleri Bakanı Dulles 1957’de Ortadoğu’yu Batı’da Libya, Doğu’da Pakistan, Kuzey’de Türkiye, Güney’de Arap yarımadası arasında ve onları içeren bir alan ile bunlara ek olarak Sudan ve Etiyopya’yı tanımlamıştır. Bir yıl sonra Başkan Eisenhower Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu’nda yaptığı konuşmada Ortadoğu’yu Mısır, Suriye, İsrail, Ürdün, Lübnan, Suudi Arabistan ve Körfez Şeyhliklerini içeren biçimde sınırlandırmıştır.

Anthony Sampson tarafından Ortadoğu tanımlamalarına yapılan katkı ise çok anlamlıdır. “Bugün Orta Doğu’nun iki farklı haritası vardır. Biri, çoğu yeni olan ülkeleri gösterir. Diğeri ise, değişik renklerle ayrılmış, petrol şirketlerinin nüfuz bölgelerini, petrol arama, üretme ve satma haklarını belirler. Bu değişik renklere ayrılan bölgelerin üzerinde IPC, KOC, ARAMCO, AOC gibi sözcükler vardır. Bunlar petrol şirketlerin birleşmesiyle kurulmuş anonim ortaklıkları simgeler.”

11 Eylül sonrasında ABD'nin Orta Doğu'yu Büyük Orta Doğu kavramıyla yeniden tanımlamıştır. 2001'de dönemin ABD Başkanı Bush'un yaptığı konuşmada, El Kaide terör örgütüyle mücadeleyi Haçlı Seferi olarak görmesi "bölgedeki güç mücadelelerinin kültürel özellikler araştırmakla ilişkilendirildiği" gerçeğini açığa vurmaktadır.

Ortadoğu'yu anlamak için sadece büyük güçlerin büyük amaçlarını değil, aynı zamanda amaçlarına hizmet eden yöntemler de göz önünde bulundurulmalıdır. Ortadoğu ırk, etnik köken, dil ve din açısından çoğulcu kompozisyona sahip olmasına rağmen, Soğuk Savaş döneminde Arap, Soğuk Savaş sonrasında İslam kimlikleriyle özdeşleştirilmiştir. Bu gerçek, büyük güçlerin askeri araçları yeterli görmeyip, zihin ve kimlik üzerinden hegemonyalarını sürdürdüklerini gösterir. Söz konusu strateji Arap Baharı sonrası Ortadoğu'da da değişmemiştir. Büyük güçler bölgedeki hegemonyalarını, zihin emperyalizmi temelinde kurgulamayı strateji olarak benimsemişlerdir. Stratejilerine uygun olarak bölgenin istikrarsızlık üretme potansiyelini harekete geçirmeyi amaçlamaktadırlar. Böylece bölgenin dünya güç dengesini etkileyebilecek çıktılarına müdahale edebilecekleri yöntem ve araçları meşrulaştıracaklardır.

Edward Said, "Şarkiyatçılık-Batı'nın Şark Anlayışları" adlı eserine "Irak -korkunç hataları ve yirmi sene önce kısmen ABD politikaları tarafından yaratılmış feci bir diktatörü'de olsa da- dünyanın en büyük muz veya portakal ihracatçısı olsaydı eğer, savaş da ,ne hikmetse sırta kadem basan kitle imha silahları etrafında kopartılan yaygara'da, eğitimli Amerikalıların bile hakkında doğru dürüst bir fikir sahibi olmadığı, 7000 mil uzaklıktaki bir ülkeyi yakıp yıkmak üzere dev bir kara, hava, deniz gücünün oralara sevki de söz konusu bile olmazdı kuşkusuz, tüm bunların "özgürlük" uğruna yapıldığı söylenemezdi. Oralardaki insanların bizim gibi olmadıklarına, bizim değerlerimiz takdir edemediklerine dair itina ile örgütlenmiş bir hissiyat-Şarkiyatçılık'ta yaratılışını ve dolaşımını ele aldığım geleneksel Şarkiyaçı dogmanın çekirdeğidir bu-olmasaydı eğer, savaş da olmazdı." ifadesini vurgulayarak giriş yapmakta, müdahalenin nasıl meşru kılınmaya çalışıldığını vurgulamaktadır

1 nci dünya savaşı sonunda dönemin hegemonik güçleri İngiltere ve Fransa arasında paylaşım tabii tutulan, Sykes-Picot antlaşması ile adeta cetvelle sınırları çizilerek paylaşılan Ortadoğu, yeni bir emperyalist paylaşımın sancılarını çekmektedir. Bu paylaşım Ortadoğu'ya kan, gözyaşı ve sefalet getirmektedir. Suriye, Irak, Yemen, Libya, Lübnan bu acıyı Sykes-Picot antlaşmasının imza altına alınması ve vekalet süreçlerinin başlaması ile giderek artan tonda hissetmeye başlamıştır. Körfez ülkeleri arasında yaşanan gerginlikler, İran ile ABD ve Suudi Arabistan gerginliği vb. bölgeye ve ülkelere etkisi büyük savaşlar, kalkışmalar, isyanlar ve iç savaşlar yaşanmış ve yaşanmaya devam edilmektedir.

Ortadoğu şimdi ABD 'nin Büyük Ortadoğu Projesini yeni bir restorasyona tabi tutma çabasının laboratuvarı görünümündedir. Yanında İngiltere yer almış olsa da artık yalnız değildir. Rusya, Çin, Türkiye ve İran'da bölgede etkili güç konumuna gelmişlerdir. Bölgeye NATO'yu getirmek isteyen, Arap/Ortadoğu vb. isimlerle güç oluşturma çabalarını sürdüren ABD yanına ortak bulamamış, terör örgütlerini her zaman yaptığı gibi vekil olarak kullanmaya başlamıştır.

Batı'nın sorunsuz ve en uzun sömürdüğü bölge Ortadoğu'dur. İngiliz ve Fransız sömürgeciliğinin tasarımı olan, mezhep temelinde azınlık durumundaki halklar yönetime getirilmişler, bir anlamda farklı bir sömürü düzeni kurmuşlardır. Suriye'de azınlıktaki Şiiiler,

Irak'ta azınlıktaki Sünniler yönetime getirilmişlerdir. Yani o dönemde sömürgeci devletle işbirliği içinde olanlar iktidarı ele geçirmişlerdir. Ortadoğu'daki monarşik yapı artık çatırdamaya başlamıştır. Ancak, yıkılmaları ve tam demokrasi için çok aşama kaydedilmesi gerekmektedir. Demokratik dönüşümün nasıl olacağına kendilerinin karar vermeleri şimdilik zor görünmektedir. Çünkü dönüşümün ne şekilde olacağına halen sömüren güçler karar vermektedir.

Yararlanılan Kaynaklar:

Aka,B. ve Nişancı,E.(2015)Neo-Oryantalizm ve Orta Doğu'yu Anlamak, Yalova Sosyal Bilimler Dergisi,5:9

Çalışkan, K.(2008) Ortadoğu Siyaseti ve Topluluklarını Anlama Yolları,İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi No:39

Sultan Alparslan
BİZANS ORDUSUNU BOZGUNA UĞRATAN KOMUTAN

27 NİSAN 1064
Horasan Meliki Çağrı Bey'in oğlu olan Sultan Alparslan, amcası Tuğrul Bey'in yerine **Büyük Selçuklu Devleti'nin hükümdarı oldu**

İlk hedefi Bizans'ın idare ettiği Anadolu coğrafyası olan ve bu amaçla sınır bölgelerine seferler düzenleyen Alparslan, **Kars ve Ani şehirlerini ele geçirdi**

1070-1071
Abbasi halifesinin yardım talep etmesi üzerine **ordusuyla Fatımilerin üzerine yürüdü**

Sultan Alparslan'ın Mısır'a yöneleceği haberi üzerine **Bizans ordusu, doğu seferini başlattı**

Bunu öğrenen Alparslan, geri dönerek **Suriye hattına doğru ilerleyişe geçti**

26 AĞUSTOS 1071
Sultan Alparslan, Malazgirt Savaşı'nda ordusundan **4 kat büyük Bizans ordusunu mağlup etti**

Zafer, **Anadolu'nun fethini kolaylaştıran** süreci başlattı

1072
Sultan Alparslan, Barzam Kalesi kumandanı Yusuf Harizmi'nin bıçaklı saldırısının ardından **24 Kasım'da şehit oldu**

Rey şehrinde konuşlanacağı duyumunu yayan Alparslan, daha sonra Muş'a doğru hareket etti ve **Malazgirt Ovası'nda karargahını kurdu**

Minyatür
TSMK, Hazine

900. yıl dönümünde çıkarılan Pul

Sikke
Kâbil Müzesi

25.08.2022 Kaynak: İslam Ansiklopedisi

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/29520>

TÜRKLERE ANADOLU'NUN
KAPILARINI AÇAN ZAFER:

Malazgirt

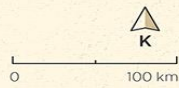

1070-1071

Sultan Alparslan, Halep kuşatmasındayken **Romen Diyojen** komutasındaki Bizans ordusu doğu seferini başlattı

Bunu öğrenen Alparslan, geri dönerek **Suriye** hattına doğru ilerleyişe geçti

Rey şehrinde konuşlanacağı duyumunu yayan Alparslan, daha sonra **Muş'a doğru hareket etti** ve **Malazgirt Ovası'nda** karargahını kurdu

Halep

26 Ağustos 1071

Bizans ordusunun üzerine yürüyen Sultan Alparslan, Malazgirt'te **ordusundan 4 kat büyük Bizans ordusunu mağlup etti**

Romen Diyojen esir alındı

TURAN TAKTİĞİ (Hilal Taktiği) NEDİR?

Türk devletleri tarafından uygulanan savaş taktiği

Ordu sağdan, soldan ve ortadan **ayrılır**

Ortadaki birlikler **korkar gibi kaçarken** düşman ordusu istenilen yere çekildiği zaman **geri döner** ve ilerlemeye başlar

Sağ ve sol taraftaki birlikler de harekete geçerek **düşman hilal şeklinde kısırlılır**

MALAZGİRT

Muş

Ahlat

Bitlis

Diyarbakır

Şanlıurfa

Ukrayna limanlarından yaklaşık 1 milyon tonun üzerinde tahıl taşındı

Milli Savunma Bakanlığı (MSB)
Ukrayna limanlarından 1 Ağustos'tan itibaren taşınan tahıl miktarı 1 milyon 43 bin 286 ton olduğunu bildirdi

1 AĞUSTOS'TAN BU YANA

**1 MİLYON
43 BİN 286 TON**

SEVKİYAT GERÇEKLEŞTİ

46 GEMİ

UKRAYNA LİMANLARINDAN
ÇIKIŞ YAPTI

57 GEMİ

UKRAYNA LİMANLARINA
GİTTİ

Tahıl sevkiyatı için seyre çıkan gemiler **İstanbul**'da kurulan **Müşterek Koordinasyon Merkezi** tarafından **kapsamlı denetime tabi** tutuluyor

27.08.2022

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/29563>

Avrupa, enerji krizinde kaya gazına yönelebilir

Avrupa'da yaşanan enerji krizi, kömür ve nükleer enerjide olduğu gibi geçmişte çevrecilerin tepkileri nedeniyle rafa kaldırılan kaya gazı üretimine de yeşil ışık yakılmasına neden olabilir

Avrupa'da
kaya gazı rezervi

13,3 trilyon metreküp

Mevcut durumda Avrupa'da kaya gazı üretimi yapılmıyor

27.08.2022

Uluslararası piyasalarda kömür fiyatları

Kömürün ton fiyatı 6 ayda yaklaşık %96 artış gösterdi

— Ton, Dolar

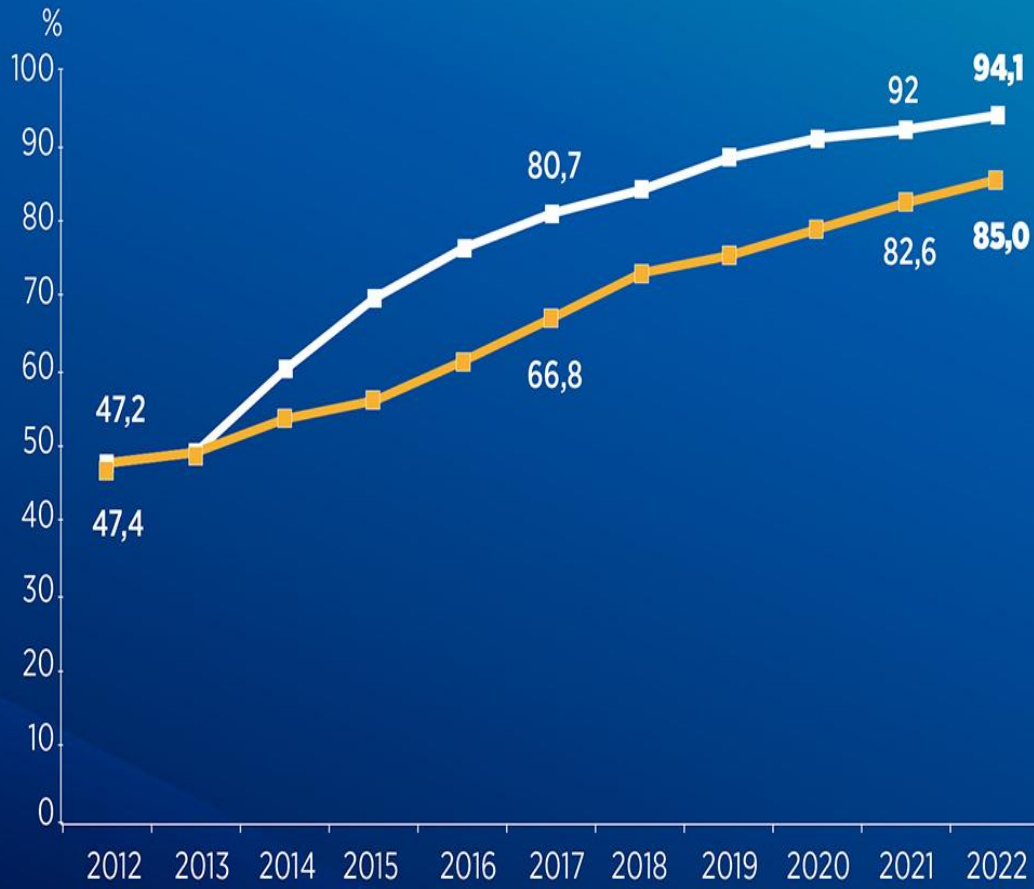
Kaynak: TTF, API2

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/29529>

Türkiye Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2022

■ Hanelerde internet erişim imkanı ■ Bireylerde internet kullanımı

26.08.2022 Kaynak:TÜİK

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/29546>

Kitap Tavsiyesi

1916-1922 arası tarihimizin en önemli olaylarına şahitlik eden Ali Şamil, 1955 yılının ramazanı boyunca kıraathanesinde toplanan insanlara anılarını anlatır. Genci, yaşlısı herkes bu küçük adamın başından geçenleri can kulağıyla dinler.
Ali Şamil hikâyesini tamamladığında yaşadıkları hem gönüllere hem de hafızalara kazınır.

Turgut Yasalar, Ali Şamil Büyük Taarruzun Küçük Tanığı'nda, yakın tarihimize damga vuran olayları, Kurtuluş Savaşı kahramanı küçük dev adam Ali Şamil'in gözünden ustalıkla anlatıyor...